

MESTO TORNAĽA

**Pre zasadnutie
Mestského zastupiteľstva
v Tornaľi dňa 14.12.2017**

K bodu rokovania číslo:12

Názov materiálu:

Stanovisko hlavnej kontrolórky mesta Tornaľa k návrhu rozpočtu mesta Tornaľa na roky 2018 – 2020

Predkladá: Ing. Erika Györfiová, hlavná kontrolórka mesta

Návrh na uznesenie:

Mestské zastupiteľstvo v Tornaľi

Berie na vedomie

Stanovisko hlavnej kontrolórky mesta Tornaľa k návrhu rozpočtu mesta Tornaľa na roky
2018 - 2020

Odborné stanovisko podľa § 18f ods.1 písm. c) zákona č 369/1990 Zb. o obecnom zriadení
v znení neskorších predpisov

MESTO TORNAĽA - HLAVNÁ KONTROLÓRKA MESTA TORNAĽA

S T A N O V I S K O

hlavnej kontrolórky mesta Tornaľa k návrhu rozpočtu mesta Tornaľa na roky 2018 – 2020

V zmysle § 18f ods. 1 písm. c) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov predkladám odborné stanovisko k návrhu rozpočtu mesta na roky 2018 – 2020.

Stanovisko bolo spracované na základe predloženého návrhu rozpočtu na roky 2018 – 2020, ktorý bol vypracovaný v súlade s §9 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách miestnej a územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Pre rok 2018 sa v zmysle predpisov vypracoval programový rozpočet, ktorý je založený na plánovaní úloh a aktivít subjektov samosprávy v nadväznosti na ich priority a rozloženie disponibilných rozpočtových zdrojov do programov s dôrazom na výsledky a efektívnosť vynakladania rozpočtových prostriedkov.

Návrh rozpočtu vrátane finančných operácií bol zostavený ako vyrovnaný a zároveň napĺňa aj ostatné zákonom stanovené podmienky v súlade s § 10 ods. 7 zákona č. 583/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov.

Príprava rozpočtu plne rešpektuje povinnosť ustanovenú v §9 o viacročnom rozpočte a prechodné ustanovenie uvedené v § 21 ods. 3 zákona č. 583/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov, podľa ktorého sa viacročný rozpočet obce alebo vyššieho územného celku na nasledujúce rozpočtové roky zostavuje od roku 2006, počnúc rokom 2007.

A. VÝCHODISKÁ SPRACOVANIA STANOVISKA

Pri spracovaní stanoviska som vychádzala z posúdenia predloženého návrhu rozpočtu mesta na roky 2018 – 2020 z dvoch hľadísk:

1. Zákonnosť predloženého návrhu rozpočtu

Súlad so všeobecne záväznými predpismi

Návrh rozpočtu je spracovaný v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi:

- zákon č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z.n.p.
- zákon č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z.n.p.
- zákon č.582/2004 Z.z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálny odpad a drobné stavebné odpady v z.n.p.
- zákon č. 564/2004 Z.z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z.n.p.
- zákon č. 597/2003 Z.z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v z.n.p.
- zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov,
- nariadenie vlády č. 668/2004 Z.z. o rozdeľovaní a poukazovaní výnosu dane z príjmov územnej samospráve

Súlad so všeobecne záväznými nariadeniami Mesta Tornaľa

Návrh rozpočtu je spracovaný v súlade so všeobecne záväznými nariadeniami mesta:

- VZN o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady - účinné pre rok 2018
- VZN č. 10/2016 o prenájme nebytových priestorov na území mesta Tornaľa vo vlastníctve Mesta Tornaľa
- VZN č. 12/2015 o určení sadzieb za prenájom pozemkov na území mesta vo vlastníctve mesta Tornaľa
- VZN č. 1/2012 Zásady rozpočtového hospodárenia mesta Tornaľa
- VZN č. 2/2012 o štipendijnom fonde mesta Tornaľa
- VZN č. 6/2015 o poskytovaní dotácií z rozpočtu mesta Tornaľa
- VZN č.10/2011 o podmienkach poskytovania fin.prostriedkov na zabezpečenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately
- VZN č. 9/2015 o zápise detí do 1. ročníka základnej školy a určení výšky príspevku na čiastočnú úhradu nákladov v školách a v školských zariadeniach, ktorých zriaďovateľom je mesto Tornaľa
- VZN č. 2/2016 o poskytovaní jednorazovej dávky v hmotnej núdzi a mimoriadnej dávky sociálnej pomoci občanom mesta Tornaľa

Súlad s internými predpismi mesta

- Zásady rozpočtového hospodárenia mesta Tornaľa s účinnosťou od 22.02.2016

1.3 Dodržanie informačnej povinnosti zo strany Mesta Tornaľa

Návrh rozpočtu bol zverejnený na úradnej tabuli mesta dňa 29.11.2017 v zákonom stanovenej lehote (najmenej 15 dní pred jeho schválením) v súlade s § 9 ods. 2 zákona č. 369/1990 Zb.o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.

(Pozn.. Podľa Č. 9 Zverejňovanie údajov zákona č. 493/2011 Z.z. o rozpočtovej zodpovednosti subjekty verejnej správy sú povinné zverejňovať údaje o rozpočte podľa odseku 1 do 30 dní po schválení ich rozpočtu a do 60 dní po skončení rozpočtového roka)

2. Metodická správnosť predloženého návrhu rozpočtu

- návrh rozpočtu bol spracovaný podľa rozpočtovej klasifikácie v súlade s Opatrením MF SR č. MF/010175/2004-42, ktorým sa ustanovuje druhová klasifikácia, organizačná klasifikácia a ekonomická klasifikácia rozpočtovej klasifikácie v znení neskorších opatrení, ktorá je záväzná pri zostavovaní rozpočtov územnej samosprávy (zverejneným vo Finančnom spravodajcovi č. 14/2004 v znení neskorších opatrení),
- návrh rozpočtu bol spracovaný v súlade s Príručkou na zostavenie návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2018 až 2020 č.MF/009450/2017-411 (Finančný spravodajca príspevok č. 4 zverejnený dňa 10.04.2017).
- funkčná klasifikácia sa použije v zmysle Vyhlášky Štatistického úradu Slovenskej republiky č. 257/2014 Z.z.. ktorou sa vydáva štatistická klasifikácia výdavkov verejnej správy (SK COGOG).

B: VÝCHODISKÁ TVORBY ROZPOČTU

Návrh rozpočtu vychádza zo schválených východísk rozpočtu verejnej správy na roky 2018 až 2020, z vyššie menovaných predpisov pre spracovanie rozpočtov samospráv. Východiskovými podkladmi pre tvorbu rozpočtu mesta na roky 2018-2020 bolo zohľadnenie odhadu výnosu podielových daní, platných zmluvných vzťahov, platných VZN, interných aktov, zohľadnenie zvýšenia platových taríf a stupníc, platnej organizačnej štruktúry MsÚ, štruktúry mesta, odhadu skutočného plnenia rozpočtu za rok 2017 resp. samotného vývoja hospodárenia mesta v roku 2017.

C. TVORBA NÁVRHU ROZPOČTU

Návrh rozpočtu je spracovaný podľa § 9 ods.1 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z.n.p. na:

- a) rozpočet na príslušný rozpočtový rok – rok 2018,
- b) rozpočet na rok nasledujúci po príslušnom rozpočtovom roku - rok 2019,
- c) rozpočet na rok nasledujúci po roku, na ktorý sa zostavuje rozpočet podľa písmena b) – rok 2020.

Podľa § 9 ods. 2 zákona č. 583/2004 Z.z. v z.n.p. súčasťou návrhu viacročného rozpočtu sú aj údaje podľa osobitného predpisu (zákon č. 493/2011 Z.z. o rozpočtovej zodpovednosti, kde podľa Čl. 9 ods. 1 subjekty verejnej správy sú povinné zostavovať svoj rozpočet najmenej na tri rozpočtové roky, pričom súčasťou návrhu rozpočtu je aj schválený rozpočet na bežný rozpočtový rok, údaje o očakávanej skutočnosti bežného rozpočtového roka a údaje o skutočnom plnení rozpočtu za predchádzajúce dva rozpočtové roky.

Viacročný rozpočet je strednodobý ekonomický nástroj finančnej politiky mesta, v ktorom sú v rámci pôsobnosti vyjadrené zámery rozvoja územia a potrieb obyvateľov vrátane programov mesta najmenej na 3 rozpočtové roky.

Viacročný rozpočet na roky 2018 – 2020 je zostavený v rovnakom členení, v akom sa zostavuje rozpočet mesta na príslušný rozpočtový rok.

V súlade s Príručkou na zostavenie návrhu rozpočtu na roky 2018 až 2020 č. MF/009450/2017-411 **záväzným rozpočtom je rozpočet na príslušný rozpočtový rok, teda na rok 2018**, pričom rozpočet na nasledujúce dva rozpočtové roky, t.j. na roky 2019 a 2020, je orientačný a bude sa upresňovať v ďalšom rozpočtovom roku.

Príjmy a výdavky rozpočtov **na roky 2019-2020** v zmysle § 9 ods.4 zákona č. 583/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov **teda nie sú záväzné**.

Navrhovaný viacročný rozpočet na roky 2018-2020 sa v súlade s § 10 ods. 3 až 7 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy vnútorne člení na:

- a) bežný rozpočet, t.j. bežné príjmy a bežné výdavky,
- b) kapitálový rozpočet, t.j. kapitálové príjmy a kapitálové výdavky,
- c) finančné operácie

Vo viacročnom rozpočte na roky 2018 – 2020 sú vyjadrené finančné vzťahy k štátnemu rozpočtu v rámci financovania prenesených kompetencií štátu, finančné vzťahy k štátnym fondom a fondom EÚ, k zriadeným právnickým osobám a fyzickým osobám – podnikateľom

a právnickým osobám, ktorým sa poskytujú prostriedky z rozpočtu, ako aj k rozpočtom iných obcí a k rozpočtu vyššieho územného celku.

Súčasťou viacročného rozpočtu sú podľa § 9 ods. 2 zákona č. 583/2004 Z.z. aj údaje podľa osobitného predpisu (Čl. 9 ods. 1 ústavného zákona č. 493/2011 Z.z. o rozpočtovej zodpovednosti), čo je v zhode s § 4 ods. 6 zákona č.523/2004 Z.z..

V súlade s § 4 ods. 6 zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov súčasťou rozpočtu je aj schválený rozpočet verejnej správy na bežný rozpočtový rok, údaje o očakávanej skutočnosti bežného rozpočtového roka a údaje o skutočnom plnení rozpočtu verejnej správy za predchádzajúce dva rozpočtové roky.

D. ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA NÁVRHU ROZPOČTU

Na schválenie mestskému zastupiteľstvu je predložený návrh rozpočtu mesta na rok 2018 formou viacročného rozpočtu na roky 2018 až 2020 a návrh viacročného programového rozpočtu mesta na roky 2018 – 2020, ktorý obsahuje východiská tvorby rozpočtu, predpokladaný vývoj príjmovej a výdavkovej časti bežného a kapitálového rozpočtu, finančných operácií, v predložených kvantitatívnych ukazovateľoch podľa programovej štruktúry rozpočtu. Obsahuje jednotlivé programy a podprogramy s ich príslušnými zámermi a cieľmi.

Návrh celkového rozpočtu mesta vrátane finančných operácií na rok 2018 sa predkladá ako vyrovnaný, na rok 2019 a 2020 ako prebytkový.

V nasledujúcich tabuľkách je uvedená sumarizácia návrhu rozpočtu na roky 2018-2020:

Rozpočet celkom

€

Rozpočtové roky	2018	2019	2020
Príjmy celkom	8 013 774	7 409 964	7 428 314
Výdavky celkom	8 013 774	7 403 900	7 420 660
Hospodárenie mesta: +prebytok, -schodok	0	6 064	7 654

Bežný rozpočet

€

Rozpočtové roky	2018	2019	2020
Príjmy celkom	7 366 574	7 387 664	7 407 014
Výdavky celkom	6 895 244	7 053 900	7 190 660
Hospodárenie mesta: +prebytok, -schodok	471 330	333 764	216 354

Kapitálový rozpočet

€

Rozpočtové roky	2018	2019	2020
Príjmy celkom	225 200	22 300	21 300
Výdavky celkom	935 865	200 000	80 000
Hospodárenie mesta: +prebytok, -schodok	- 710 665	- 177 700	- 58 700

Stanovisko hlavnej kontrolórky mesta Tornaľa k návrhu rozpočtu mesta Tornaľa na
roky 2018 – 2020

Finančné operácie			€
Rozpočtové roky	2018	2019	2020
Príjmy celkom	422 000	0	0
Výdavky celkom	182 665	150 000	150 000
Hospodárenie mesta: +prebytok, -schodok	239 335	- 150 000	-150 000

Schválený rozpočet 2018	Príjmy	Výdavky	HV +/-
Bežný rozpočet	7 366 574	6 895 244	471 330
Kapitálový rozpočet	225 200	935 865	-710 665
Rozpočet bez FO	7 591 774	7 831 109	-239 335
Finančné operácie	422 000	182 665	239 335
Rozpočet s FO	8 013 774	8 013 774	0
Schválený rozpočet 2019	Príjmy	Výdavky	HV +/-
Bežný rozpočet	7 387 664	7 053 900	333 764
Kapitálový rozpočet	22 300	200 000	-177 700
Rozpočet bez FO	7 409 964	7 253 900	156 064
Finančné operácie	0	150 000	-150 000
Rozpočet s FO	7 409 964	7 403 900	6 064
Schválený rozpočet 2020	Príjmy	Výdavky	HV +/-
Bežný rozpočet	7 407 014	7 190 660	216 354
Kapitálový rozpočet	21 300	80 000	-58 700
Rozpočet bez FO	7 428 314	7 270 660	157 654
Finančné operácie	0	150 000	-150 000
Rozpočet s FO	7 428 314	7 420 660	7 654

Návrh rozpočtu mesta na rok 2018 vrátane finančných operácií je zostavený ako vyrovnaný, bez finančných operácií ako schodkový, z toho bežný rozpočet je zostavený ako prebytkový, kapitálový rozpočet je zostavený ako schodkový. Finančné operácie sú rozpočtované ako prebytkové. Prebytok bežného rozpočtu a výsledku finančných operácií vlastne kryje schodok kapitálového rozpočtu

Príjmová časť

1. Vývoj príjmovej časti rozpočtu za roky 2012 – 2020 (upravený rozpočet)

€

Rok	Rozpočet príjmov celkom	Skutočnosť plnenia príjmov celkom	% plnenia
2012	7 060 578	6 251 702	88,54
2013	12 152 306	6 156 797	50,66
2014	6 597 371	6 262 698	94,93
2015	7 558 449	7 252 777	95,96
2016	8 780 154	8 499 299	96,80
2017	8 784 317	(odhad) 8 698 128	
2018	8 013 774		
2019	7 409 964		
2020	7 428 314		

Z prehľadu rozpočtovaných príjmov vrátane príjmových finančných operácií je zrejmé, že výška skutočných celkových príjmov v roku 2017 (odhadovaných) je vyššia približne o 199 tis. € oproti skutočnosti v roku 2016 (nárast 2015/2014 bol o viac ako 1 milión €).

Na rok 2018 je rozpočtovaná výška celkových príjmov nižšia o 684 tis. € oproti odhadovanej skutočnosti v roku 2017.

1.1. Vývoj bežných príjmov za roky 2012 – 2020

€

Rok	Rozpočet príjmov celkom	Skutočnosť plnenia príjmov celkom	% plnenia
2012	5 034 824	4 833 626	96,00
2013	5 393 004	5 257 975	97,50
2014	5 652 185	5 454 013	96,49
2015	6 339 576	6 321 857	99,72
2016	6 515 803	6 473 335	99,35
2017	6 614 259	(odhad) 6 824 238	
2018	7 366 574		
2019	7 387 664		
2020	7 407 014		

Čo sa týka bežných príjmov, na rok 2018 je výška prognózovaných príjmov vyššia o približne 542 tis. eur, čo je veľmi pozitívne. Musím však poznamenať, že cca 282 tis. eur z tohto nárastu predstavuje zmena metodiky, ktorá spočíva v povinnosti od 1.1.2018 rozpočtovať doteraz nerozpočtované prostriedky. Je však dôležité, že aj po odpočítaní tejto sumy trend nárastu bežných príjmov zostáva zachovaný. Z rozpočtu je zrejmé, že pri prognóze na roky 2019 a 2020 je postupnosť zvyšovania bežných príjmov naďalej zachovaná. Odhadovaný nárast bežných príjmov v roku 2017 o cca 351 tis. eur oproti skutočnosti roku 2016 je potvrdením pozitívneho trendu. Prognózovaný mierny nárast bežných príjmov v roku 2019 a 2020 je znakom opatrnosti, aj reálnosti.

Napriek tomu, že možnosti samotej samosprávy čo sa týka zvyšovania bežných príjmov, sú už veľmi obmedzené, je naďalej optimistické, že sa uvažuje s nárastom bežných príjmov

Stanovisko hlavnej kontrolórky mesta Tornaľa k návrhu rozpočtu mesta Tornaľa na
roky 2018 – 2020

v roku 2019 aj v roku 2020, aj keď skutočne už len mierne. Otázkou budúcnosti však naďalej zostáva, či je táto výška dostatočná na zabezpečenie primeraného rozvoja pri každoročnom náraste bežných výdavkov. Z môjho pohľadu očakávam z dlhodobého hľadiska určite fázu, keď bude nevyhnutné uvažovať o racionalizačných opatreniach vo všetkých oblastiach.

Podľa môjho názoru je tento rozpočet bežných príjmov realistický, sleduje potvrdený vývoj, vychádza z našich aktuálnych možností, rešpektuje overené a zaužívané zásady a postupy. Z môjho pohľadu zásada opatrnosti a obozretnosti, ktorá je zrejماً z rozpočtu bežných príjmov, je aj naďalej veľmi opodstatnená hlavne vo väzbe na prípadné riziko neplnenia príjmov prognózovaných v rozpočte na rok 2018. Samozrejme, že s miernym rizikom je nevyhnutné vždy uvažovať hlavne z pohľadu naplnenia bežných príjmov.

1.1.1 Vývoj daňových príjmov za roky 2012-2020

€

Rok	Rozpočet daň. príjmov	Skutočnosť plnenia daň.príjmov	% plnenia
2012	2 146 621	2 023 826	94,28
2013	2 123 811	2 105 135	99,12
2014	2 217 628	2 223 710	100,27
2015	2 430 034	2 498 151	102,80
2016	2 743 824	2 851 045	103,91
2017	2 926 075	3 084 404 (odhad)	
2018	3 206 500		
2019	3 206 500		
2020	3 206 500		

Prehľad vývoja podielových daní:

€

Rok	Rozpočet podiel.daní	Skutočnosť plnenia podiel.daní	% plnenia
2012	1 759 880	1 669 668	94,87
2013	1 757 599	1 717 224	97,70
2014	1 805 568	1 810 832	100,29
2015	1 977 974	1 988 202	100,51
2016	2 188 824	2 275 290	103,95
2017	2 370 000	2 472 000 (odhad)	
2018	2 600 000		
2019	2 600 000		
2020	2 600 000		

V celoslovenskom meradle je zrejмый trend nárastu výšky podielových daní. V našom meste v porovnaní s inými mestami, kde dochádza k nárastu počtu obyvateľov, je tento trend menej výrazný resp. minimálny, nakoľko u nás ho nepriaznivo ovplyvňuje **klesajúci trend počtu obyvateľov mesta.**

Stanovisko hlavnej kontrolórky mesta Tornaľa k návrhu rozpočtu mesta Tornaľa na roky 2018 – 2020

Pre porovnanie uvádzam nasledujúce údaje:

Vývoj počtu obyvateľov

k 31.12. roku	Počet obyvateľov	Pokles oproti predchádzajúcemu roku
2010	7726	86
2011	7620	106
2012	7441	179
2013	7394	41
2014	7329	65
2015	7282	47
2016	7245	37
2017 k 31.10.2017	7201	44

Pozn. počet obyvateľov k 31.12.2009: 7 812

Každoročne pri stanovisku k návrhu rozpočtu konštatujem zníženie počtu obyvateľov oproti predchádzajúcemu obdobiu a žiaľ, ani tento rok nie je výnimkou. Pokles obyvateľov naďalej pretrváva, otázkou je, dokedy bude tento pokles pokračovať a kde je hranica. Pritom však počet obyvateľov má priamy a jednoznačný vplyv na výšku podielových daní, ktoré mesto dostáva mesačne zo štátneho rozpočtu. Že v našom meste nie je tak finančne citel'ný celoslovenský trend nárastu podielových daní, je určite zapríčinené neustálym úbytkom obyvateľstva. Mesto však musí vykonávať a zabezpečovať mnohé služby zo zákona v rovnakom objeme, ako keby obyvateľov neubúdalo (napr. osvetlenie), ale dostáva z titulu zníženého počtu obyvateľov v relatívnom vyjadrení nižšie podielové dane.

Faktom aj naďalej zostáva, že v meste nie je skutočne citel'ný a evidentný prospech z pozitívneho trendu zvyšovania podielových daní z dôvodu lepšieho výberu dane z príjmov fyzických osôb zo strany štátu, a to práve z dôvodu neustáleho poklesu počtu obyvateľov v našom meste.

Čo sa týka samotného trendu znižovania počtu obyvateľov, podľa môjho názoru je znepokojujúci, nakoľko pokles počtu obyvateľov o 611 od roku 2009 (o 7,82%) k tomu dáva aj dôvod. **Osobne nevidím v dohľadnej dobe reálne zvýšenie počtu obyvateľov, preto už aj nižšie percento znižovania počtu obyvateľov by som považovala za určité pozitívum.** Naďalej zdôrazňujem, že vo výhľadových a koncepcných materiáloch mesta je nevyhnutné v strednodobom horizonte uvažovať práve v súvislosti s podielovými daňami s ťažkosťami pri zostavovaní príjmovej časti rozpočtu.

Prehľad vývoja príjmov z dane z nehnuteľností

€

Rok	Rozpočet dane z nehnuteľ.	Skutočnosť plnenia dane z nehnuteľ.	% plnenia
2012	165 000	154 410	93,58
2013	201 412	196 618	97,62
2014	220 000	238 106	108,23
2015	220 000	241 945	109,98
2016	253 000	255 226	100,88
2017	253 000	266 000 (odhad)	
2018	270 000		
2019	270 000		
2020	270 000		

Nárast dane z nehnuteľnosti na základe odhadovanej skutočnosti v roku 2017 oproti roku 2016 je približne 11 tis. €, čo je veľmi pozoruhodné, nakoľko nedošlo k žiadnemu zvýšeniu dane z nehnuteľnosti a je zrejmé, že výber dane sa naďalej zlepšuje. Prognózovaná výška dane z nehnuteľnosti na rok 2018 je len minimálne zvýšená oproti odhadu skutočnosti za rok 2017, čo považujem za reálne. Doplnkovým zdrojom príjmov môžu byť ešte nedoplatky na tejto dani, ktoré k 31.10.2017 predstavujú sumu **52 tis. €** (za rovnaké obdobie r.2016 to bolo 53 tis.€), čo môže predstavovať určitú rezervu príjmov rozpočte. **Postupné, aj keď len mierne znižovanie týchto nedoplatkov, je veľmi pozitívne a je to evidentne dôsledok efektívnej správy daní, pričom tieto vymožené nedoplatky predstavujú možný dodatočný zdroj bežných príjmov.**

Prehľad vývoja príjmov za komunálny odpad a drobný stavebný odpad

€

Rok	Rozpočet komun.odpad	Skutočnosť plnenia komun.odpad	% plnenia
2012	172 000	164 900	95,87
2013	140 000	165 031	117,88
2014	165 000	149 515	90,62
2015	155 000	164 062	105,85
2016	160 000	165 555	103,47
2017	160 000	165 000 (odhad)	
2018	165 000		
2019	165 000		
2020	165 000		

Z prehľadu zostavenia rozpočtu poplatku za komunálny odpad a drobný stavebný odpad na rok 2018 je zrejmé, že výška poplatku sa rozpočtuje na rok 2018 približne v rovnakej výške, ako je odhad skutočnosti za rok 2017. Vývoj ukazuje na určitú stagnáciu resp. dosiahnutie určitého stropu vo výbere týchto poplatkoch, ktorá osciluje okolo sumy 165 tis. €. Ukazuje sa, že bez úpravy sadzby tohto poplatku pri klesajúcom počte obyvateľov, už nie je možné očakávať vyšší príjem. Čo sa týka nedoplatkov na týchto poplatkoch, tak tieto k 31.10.2017 predstavujú sumu **212 tis. €** (za rovnaké obdobie r.2016 to bolo 225 tis. €), čo je zníženie o 13 tis. € a pri tomto poplatku sa **jedná o pozoruhodný posun**, lebo tieto poplatky sa javia vždy ako **najproblematickejšie**.

Problematické sú aj z toho dôvodu, že medzi počtom obyvateľov a vyrubenými poplatkami za komunálny odpad je priamo úmerný vzťah, stagnácia príjmu z tohto poplatku je logickým vyústením znižovania počtu obyvateľov (počet obyvateľov k 31.12.2009 bol 7812, počet obyvateľov k 31.10.2017 bol už len 7201 , pokles o 611). Naďalej zastávam názor, že **pri týchto poplatkoch zvýšenie výberu nevidím vôbec reálne a preto nie je možné pri nich uvažovať o žiadnej rozpočtovej rezerve**. Pritom však z pohľadu participácie na príjmoch rozpočtu ide o nosné príjmy bežného rozpočtu.

V rámci daňových príjmov príjem z poplatku za uloženie odpadu v rozpočtovanej výške 150 tis. € každoročne na roky 2018 až 2020 považujem za stabilnú zložku rozpočtu v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi. Už od roku 2015 tu došlo k výraznému nárastu príjmov, pričom z hľadiska ich výšky ide o nosné príjmy bežného rozpočtu (v predchádzajúcich rokoch tomu tak nebolo).

Poplatok za uloženie odpadu

Rok	Rozpočet	Skutočnosť	% plnenia
2015	53 000	76 448	144,24
2016	100 000	115 234	115,23
2017	120 000	152 000 (odhad)	
2018	150 000		
2019	150 000		
2020	150 000		

1.1.2 Vývoj nedaňových príjmov

			€
Rok	Rozpočet nedaň.príjmov	Skutočnosť plnenia nedaň.príjmov	% plnenia
2012	384 535	394 002	102,46
2013	487 680	492 269	100,94
2014	480 060	427 962	89,15
2015	695 056	690 702	99,37
2016	485 100	491 790	101,38
2017	544 094	525 348 (odhad)	
2018	857 814		
2019	861 364		
2020	865 814		

Pozn. okrem poplatku za komunálne odpady

Čo sa týka nedaňových príjmov odhad skutočnosti na rok 2017 je v porovnaní s rozpočtom nižší o necelých 19 tis. €. Z rozpočtu na rok 2018 je už napohľad zrejmy veľký nárast týchto príjmov o cca 332 tis. € oproti odhadovanej skutočnosti za rok 2017. Tu je však nevyhnutné hneď uviesť, že sa jedná zmenu metodiky rozpočtovania. Od 1.1.2018 už musia rozpočtové organizácie, ktorých sme zriaďovateľom, rozpočtovať aj doteraz nerozpočtované prostriedky. Za rok 2017 ešte podľa súčasnej metodiky vykazujú rozpočtované aj nerozpočtované prostriedky. Tento fakt sa odrazil na veľkom náraste rozpočtovaných nedaňových príjmoch v prognóze na rok 2018 (tieto prostriedky sa samozrejme mimo okruhu rozpočtovníctva započítavali do celkových príjmov). Práve výška týchto doteraz nerozpočtovaných prostriedkov na školské stravovanie na rok 2018 predstavuje približne 282 tis. € (tento nárast je zrejmy aj v časti administratívnych a iných poplatkov resp. vlastných príjmov RO – ekonomická klasifikácia 223).

Pozoruhodný nárast v rozpočte na rok 2018 sa predpokladá v zložke príjmov – odvody z hazardných hier a iných podobných hier, kde sa očakáva značný nárast. Oproti odhadovanej skutočnosti roku 2017 (49 tis. €) sa očakáva nárast o cca 37 tis. eur (rozpočet na rok 2018 je 86 tis. eur), čo je v percentuálnom vyjadrení viac ako 75%! (vplyv legislatívnej zmeny).

Čo sa týka nájomného za byty vrátane refundácie nákladov odhad na rok 2017 je vo výške 66 490 €, prognóza na rok 2018 je vo výške 67 000 €. Je zrejme, že sa neočakáva vyšší výber nájomného týkajúci sa hlavne starších pohľadávok, pritom však len pohľadávky z nájmu za byty predstavujú k 31.10.2017 sumu 83 046,57 €

Výška rozpočtovaných príjmov z prenajatých bytov na rok 2018 sa navrhuje vo výške 32 tis. € (odhad skutočnosti za rok 2017 je 36 tis. €) a výška z refundácie prevádzkových nákladov za byty sa navrhuje vo výške 35 tis. € (odhad skutočnosti za rok 2017 je 30,4 tis. €).

Zvýšenie v roku 2018 sa očakáva pri príjmoch z prenájmu nebytových priestorov.

Vývoj kapitálových príjmov:

€

Rok	Rozpočet kapitál.príjmov	Skutočnosť plnenia kapitál.príjmov	% plnenia
2012	1 699 332	1 091 695	64,25
2013	6 038 307	674 421	11,17
2014	640 170	503 669	78,68
2015	339 000	56 788	16,75
2016	720 037	837 256	116,28
2017	1 206 520	1 312 487 (odhad)	
2018	225 200		
2019	22 300		
2020	21 300		

Z vyššie uvedeného prehľadu plnenia kapitálových príjmov je evidentné, že v roku 2017 oproti roku 2016 došlo k významnému navýšeniu týchto príjmov (cca o 475 tis. €). Pre mňa ako hlavnú kontrolórku **je dôležité**, že z týchto kapitálových príjmov predstavuje príjem z predaja vlastného majetku len 108 360 € (z dôvodu reálnosti je potrebné zohľadniť aj sumu zníženia majetku o predaj pozemku za 1,00 € na účely výstavby autobusovej stanice, kde je cena majetku 30 700,00 €). Musím vyzdvihnúť aj tú skutočnosť, že z celkových kapitálových príjmov v sume 1 312 tis. € predstavujú transfery zo ŠR a z prostriedkov EÚ sumu 1 204 tis. €, teda takmer 92%!

Je chvályhodné, že nárast kapitálových príjmov bol evidentný v roku 2016, aj v roku 2017 a ukazuje na úspešnosť mesta v získavaní kapitálových príjmov z externých zdrojov (priamy pozitívny dopad na zvyšovanie hodnoty aktív mesta).

Čo sa týka návrhu rozpočtu na rok 2018 je zrejme, že mesto kapitálové príjmy rozpočtuje len v sume 225 200 € napriek tomu, že kapitálové výdavky rozpočtuje vo výške 935 865 €. Zo sumy 225 tis. € týchto príjmov sa rozpočtuje 200 tis. € z externých zdrojov, čo je veľmi pozitívne. **Získavanie kapitálových financií z externých zdrojov radí mesto v aktuálnom čase k úspešným samosprávam.**

Príjmové finančné operácie

Rok	Rozpočet príjmových FO	Skutočnosť plnenia príjmových FO	% plnenia
2015	59 500	874 132	1 469,13
2016	10 000	1 188 708	11 887,08
2017	963 538	561 403 (odhad)	
2018	422 000		
2019	0		
2020	0		

Výdavková časť

2. Vývoj výdavkovej časti rozpočtu za roky 2012 – 2020 (upravený rozpočet)

€

Rok	Rozpočet výdavkov celkom	Skutočnosť čerpania výdavkov	% plnenia
2012	7 060 578	6 123 550	86,73
2013	12 022 233	6 030 657	50,16
2014	6 522 219	6 082 283	93,25
2015	7 378 085	6 866 705	93,07
2016	8 775 654	8 028 177	91,48
2017	8 781 317	8 387 721 (odhad)	
2018	8 013 774		
2019	7 403 900		
2020	7 420 660		

2.1 Vývoj bežných výdavkov

€

Rok	Rozpočet bež. výdavkov	Skutočnosť čerp.bežných výdavkov	% plnenia
2012	5 006 556	4 656 350	93,00
2013	5 347 532	5 069 636	94,80
2014	5 633 222	5 196 529	92,25
2015	6 056 401	5 628 709	92,94
2016	6 256 210	5 871 784	93,86
2017	6 295 285	6 354 086 (odhad)	
2018	6 895 244		
2019	7 053 900		
2020	7 190 660		

Čo sa týka samotného vývoja výdavkovej časti rozpočtu, tento musím v prvom rade hodnotiť ako celok, ale aj vo vzájomných súvislostiach a zároveň aj z pohľadu elementárneho pokrytia nevyhnutných výdavkov mesta. Odhadovaná výška celkových výdavkov v roku 2017 je najvyššia od roku 2012, na rok 2018 sa však navrhuje suma cca 8 014 tis. €, čo je aj oproti odhadovanej skutočnosti roku 2017 **menej o cca 374 tis. eur.**

Vývoj bežných výdavkov na základe vyššie uvedeného prehľadu má prirodzený rastúci trend od roku 2012. Za rok 2017 sa odhaduje nárast oproti roku 2016 až o cca 482 tis. €, na rok 2018 sa navrhuje v rozpočte suma ešte vyššia oproti roku 2017 o cca 541 tis. €. Z návrhu rozpočtu vyplýva, že na základe odhadu bežných príjmov a bežných výdavkov na rok 2017 predstavuje prebytok bežného rozpočtu cca 470 tis. €, a na základe prognózy bežného rozpočtu na rok 2018 predstavuje tento prebytok približne rovnakú výšku cca 471 tis. € (tzv. disponibilná výška prebytku bežného rozpočtu zostáva na úrovni roku 2017) . Je to dôležitý ukazovateľ toho, že disponibilné bežné príjmy na pokrytie neustále rastúcich bežných výdavkov nerastú v takých intenciách, ako by to bolo potrebné. Predpokladám v budúcnosti nárast zložitosti rozpočtovania hlavne pri bežných výdavkoch z dôvodu neúmernosti resp. nerovnomernosti medzi rastom príjmov a výdavkov. V prípade, že nedôjde v budúcnosti k racionalizačným opatreniam, tento fakt bude mať veľký vplyv na budúce investície. A

samozrejme tieto fakty je potrebné brať do úvahy aj pri prognózovaní tvorby rezervy z dôvodu úzkeho manévrovacieho priestoru pre zvýšenie bežných príjmov na vykrytie nevyhnutných bežných výdavkov, a to ešte nehovorím o tak potrebnej tvorbe rezervného fondu s viacročnou akumuláciou finančných prostriedkov (v zmysle návrhu rozpočtu na rok 2018 sa uvažuje s použitím rezervného fondu vo výške 384 tis. €).

V programe **Plánovanie, manažment a kontrola** sa uvažuje v roku 2018 s navýšením o necelých 17%, pričom sa jedná len o bežné výdavky. Výška navrhovaného rozpočtu predstavuje sumu 34 tis. €. V jednotlivých podprogramoch sa uvažuje s navýšením v každom jednom, okrem podprogramu Členstvo v samosprávnych organizáciách a združeníach, kde sa prognózuje rovnaká výška, ako je odhadovaná skutočnosť v roku 2017. Rozpočtuje sa 5 tis. € v podprograme Výkon funkcie primátora, Výkon funkcie prednostu 2 tis. €, Regionálna, nár. a medzinár. spolupráca 7 tis. €, Daňová politika 2,5 tis. €, Kontrolná a audítorská činnosť 4,5 tis. €, Členstvo v organ. a združeníach 13 tis. €.

V rámci tohto programu sa kapitálové výdavky na rok 2018 nerozpočtujú.

V programe **Propagácia a marketing** sa rovnako uvažuje so zvýšením o necelých 17% . V podprograme Propagácia a prezentácia mesta sa navrhuje suma 15 tis. € , čo je zvýšenie o 2 tis. € a na zabezpečenie vedenia Kroniky mesta sa rozpočtuje suma 200 €.

V rámci tohto programu sa kapitálové výdavky na rok 2018 nerozpočtujú.

V programe **Interné služby mesta** sa uvažuje so zvýšením o necelých 22%, čo je v hodnotovom vyjadrení viac ako 52 tis. €. Rozpočtuje sa v podprograme právne služby 15 tis. €, Zasadnutia orgánov mesta 43,5 tis. €, Hospodárska správa hnutelný majetok, poistenie 4,5 tis. €, Hospod.správa nehnuteľný majetok, poistenie 13 tis. €, Geometrické plány, znalecké posudky 5 tis. €, Prevádzka a údržba budov 196 tis. €, Vzdelávacie zamestnancov 5 tis. €, Archív a registratúra 1 tis. €, Autodoprava 13,5 tis. €.

V rámci tohto programu sa rozpočtu kapitálové výdavky vo výške 25 tis. € na prestavbu bývalej polikliniky pri HPP.

Čo sa týka programu **Služby občanom** sa uvažuje so zvýšením o cca 18%, čo v hodnotovom vyjadrení predstavuje sumu viac ako 10 tis. € a na rok 2018 sa rozpočtuje 65 650 €.

V podprogramoch Organizácia občianskych obradov (7 150 €), Činnosť matriky (22 tis. €), Evidencia obyvateľstva (2,5 tis.€), Evidencia stavieb a verejného priestranstva (1,5 tis. €) sa uvažuje len s miernym zvýšením oproti odhadovanej skutočnosti za rok 2017. Naproti tomu v podprogramoch Verejné toalety, Časopis Tornaľa a okolie voľby 2018 sa prognózuje suma rovnaká, ako je odhad skutočnosti za rok 2017. Výrazné navýšenie je v podprograme Miestny rozhlas (z 5,5 tis. € na sumu 13 tis.€).

V rámci tohto programu sa v oblasti kapitálových výdavkov na rok 2018 rozpočtuje suma 19 tis. € v podprograme Rozvoj služieb občanom, v rámci ktorého sa uvažuje okrem iného s rekonštrukciou chodníkov a oplotenia v cintoríne na ul. Cintorínskej v Tornaľi, a aj so začatím výstavby 2.etapy výstavby miesta poslednej rozlúčky v Behynciach.

V programe **Bezpečnosť a právo** sa očakáva viac ako 54 % - né zvýšenie (navrhuje sa 14 tis. €), pričom odhadovaná skutočnosť za rok 2017 je vo výške 9 tis. €. So zvýšením sa uvažuje v každom podprograme, Civilná ochrana (3800 €), BOZP (2300 €), Ochrana pred požiarmi (2300 €), Kamerový systém (7450). Výraznejšie zvýšenie sa rozpočtuje v podprograme Kamerový systém, kde sa rozpočtuje zvýšenie o 2 982 € oproti odhadovanej skutočnosti za rok 2017.

V rámci tohto programu sa kapitálové výdavky na rok 2017 nerozpočtujú.

V programe **Odpadové hospodárstvo** sa rozpočtuje oproti odhadovanej skutočnosti za rok 2017 zvýšenie o necelých 16%, čo v hodnotovom vyjadrení predstavuje sumu 25 446 €, pričom celkový rozpočet sa navrhuje vo výške 189 394 €. Zvýšenie sa očakáva v každom podprograme, v podprograme Zvoz, odvoz, zneškodnenie kom.odpadu sa rozpočtuje 130 tis, €, v podprograme Zvoz, odvoz odpadu formou príspevku pre Mestské služby 48 tis. €, v podprograme Odvádzanie zrážkovej vody z verejného priestranstva 11,4 tis. €. Z prehľadu návrhu rozpočtu v tomto programe na roky 2018 až 2020 je zrejmé, že sa za 3 roky uvažuje s vynaložením výdavkov na likvidáciu nelegálnych skládok spolu 20 tis. €, pritom sa však už v roku 2016 vynaložilo 72 493 € (za rok 2017 sa odhaduje 8 420 €). Myslím si, že mesto by si vedelo určite predstaviť zmyslupnnejšie využitie verejných prostriedkov napriek tomu, že ide zákonnú povinnosť mesta.

V rámci tohto programu sa kapitálové výdavky na rok 2018 rozpočtujú vo výške 25 tis. € v rámci podprogramu Odpadové hospodárstvo na vybudovanie zberného dvora.

Program **Doprava** sa v podmienkach mesta nerozpočtuje.

V programe **Pozemné komunikácie** sa v časti bežných výdavkov uvažuje so znížením o 17,5 tis. €, a to hlavne z dôvodu, že sa v roku 2018 neuvažuje v rámci podprogramu Obnova miestnych komunikácií s výdavkami. Na rok 2018 sa rozpočtuje 128 tis. € a rovnaká suma sa rozpočtuje aj na roky 2019 a 2020. V podprograme Správa a údržba komunikácií sa formou príspevku pre Mestské služby uvažuje so sumou 100 tis. € (rovnako ako odhad na rok 2017) a v podprograme Správa a údržba verejných priestranstiev sa formou príspevku pre Mestské služby navrhuje zvýšenie o 2 tis. € oproti odhadovanej skutočnosti roku 2017 (návrh 28 tis. €).

V rámci tohto programu sa oblasti kapitálových výdavkov na rok 2018 rozpočtuje suma 42 tis. €, z čoho 15 tis. € sa navrhuje na výdavky spojené s rekonštrukciou hlavného námestia , 10 tis. € na výdavky spojené s cyklotrasou a 17 tis. € na výdavky spojené s rozšírením infraštruktúry na individuálnu bytovú výstavbu v Starni.

V programe **Vzdelávanie** sa v roku 2018 očakáva celkové zvýšenie bežných výdavkov o viac ako 262,5 tis. € oproti odhadovanej skutočnosti roku 2017, čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje 6,7 %. V podprograme Originálne kompetencie sa očakáva najvyššie zvýšenie, a to o sumu 290 tis. € (o viac ako 24%) , na rok 2018 sa rozpočtuje sumu 1 244 tis. €. Toto zvýšenie sa týka hlavne materských škôl (+ 119 tis.), školskej jedálne pri MŠ (+ 64 tis. €), školských jedální pri ZŠ (+ 226 tis. €). Zvýšenie sa očakáva aj pri ZUŠ, školskom úrade a CVČ zatiaľ zostáva približne na úrovni roku 2017. Zníženie sa očakáva v prenesených kompetenciách o 29 tis. € a o 3 tis. € v školskom klube detí. Je potrebné

poznamenať, že jednotlivé prognózované sumy vykazujú evidentný nárast hlavne pri školských jedálňach z dôvodu zmeny metodiky rozpočtovania v rozpočtových organizáciách.

V rámci tohto programu sa v oblasti kapitálových výdavkov na rok 2018 rozpočtuje suma 40 tis. € v podprograme Rozvoj školských zariadení, kde sa jedná o rekonštrukciu MŠ na ul. Školskej.

V programe **Kultúra** sa uvažuje s miernym zvýšením bežných výdavkov, a to o sumu 3 tis. € na rok 2018 oproti odhadovanej skutočnosti roku 2017 (návrh na rok 2018 je 139 900 €). V podprograme podpora kultúrnych podujatí sa uvažuje so znížením o 4 400 €, v podprograme príspevok pre MsKS sa uvažuje so zvýšením o 7 400 € (návrh na rok 2018 je 117 tis. €). Výška dotácií poskytnutých v zmysle VZN č. 6/2015 o poskytovaní dotácií s rozpočtuje na rok 2018 vo výške 4 tis. € (jedná sa o dotácie pre tzv. cudzie organizácie).

V rámci tohto programu sa kapitálové výdavky na rok 2018 rozpočtujú vo výške 60 tis. €, pričom sa jedná o kapitálový transfer pre MsKS na zvyšovanie energetickej účinnosti kultúrneho domu.

V programe **Šport** výška prognózovaných bežných výdavkov na rok 2018 je rozpočtovaná s miernym zvýšením oproti odhadu skutočnosti za rok 2017 o 3 tis. € (návrh na rok 2018 je 30 tis. €). Výška týchto bežných výdavkov je rozpočtovaná na základe VZN č. 6/2015 o poskytovaní dotácií podľa § 7 ods. 4 zákona č. 584/2004 Z.z. v z.n.p. (teda sa nejedná o právnické osoby založené alebo zriadené mestom resp. mestské organizácie, ale o tzv. cudzie organizácie).

V rámci tohto programu sa v oblasti kapitálových výdavkov na rok 2018 rozpočtuje celková suma 380 tis. € na rozvoj športových zariadení, a to na prestavbu plážového kúpaliska. Ďalšie finančné prostriedky sú rozpočtované na rok 2019, a to vo výške 80 tis. €.

V rámci programu **Prostredie pre život** sa uvažuje celkovo v rámci bežných výdavkov len s miernym zvýšením v roku 2018 o necelých 6 tis. €. 3 tis. € (návrh na rok 2018 je 127 900 €). V podprogramoch Verejné osvetlenie (37 tis. €), Dopravné značenia (3 tis. €) a Detské ihriská (8 tis. €) sa navrhuje rovnaká výška, ako je odhadovaná skutočnosť na rok 2017.

K miernemu zvýšeniu dochádza v podprograme manažment ochrany životného prostredia (návrh na rok 2018 je 8400 €), v podprograme Stavebný úrad – spoločná úradovňa sa uvažuje so znížením o 1 900 € (návrh na rok 2018 je 23 400 €), v podprograme Verejná zeleň – príspevok pre Mestské služby sa uvažuje s výraznejším zvýšením o cca 16% oproti odhadovanej skutočnosti za rok 2017 (návrh na rok 2018 je 41 tis. €), v podprograme Lavičky a odpadkové koše ako príspevok pre Mestské služby sa navrhuje zvýšenie o necelých 17% (návrh na rok 2018 je 6 tis. €), v podprograme Revitalizácia sídliska stred sa rozpočtuje na rok 2018 suma 3 tis. € (odhadovaná skutočnosť na rok 2017 je 2,5 tis. €).

V rámci tohto programu sa v oblasti kapitálových výdavkov na rok 2018 rozpočtuje v rámci podprogramu Rozvoj životného prostredia na revitalizáciu sídliska Stred 30 tis. € a na detské ihrisko Králik suma 14 tis. €.

Program **Bývanie** v časti bežných výdavkov sa na rok 2018 navrhuje rozpočet vo výške odhadovanej skutočnosti roku 2017 a to 76 500 € v rámci podprogramu Bytové a nebytové

priestory v obytných domoch. V rámci Bývania a občianskej vybavenosti sa navrhuje na prevádzkové náklady 69 500 € a na príspevok pre Mestské služby na opravy v tomto podprograme 7 tis. €. V prvom rade je potrebné uviesť, že po vykonaní kontroly sa v roku 2017 zmenil systém účtovania nákladov resp. výdavkov v tomto programe, presnejšie uviedol sa do súladu so zákonom. V predchádzajúcich rokoch sa príjem od správcu bytov účtoval znížený o vynaložené výdavky, teda výdavky neboli vykázané vo svojej skutočnosti a z uvedeného dôvodu je teraz zrejme výška výdavkov zabezpečovaná prostredníctvom správcu bytov. Pôvodne schválený rozpočet na prevádzkové výdavky na rok 2017 bol 27 800 €, očakávaná skutočnosť predstavuje 69 500 €. Taktiež pôvodne schválený rozpočet na opravy bytov formou príspevku pre Mestské služby bol vo výške 2 tis. €, očakávaná skutočnosť je 7 tis. € Ak porovnáme za rok 2017 celkovú výšku príjmov za byty (odhad na rok 2017 je 66 490 €) a celkovú výšku výdavkov na byty zo strany mesta (odhad na rok 2017 je 76 500 €) je zrejme, že **príjmy vôbec nepokrývajú výdavky resp. výdavky sú vyššie o viac ako 10 tis. €!!!** Pohľadávky pritom k 31.10.2017 za nájomné byty predstavujú sumu 83 046,57 € (81 218,13 + 1 828,44).

V rámci tohto programu sa okrem toho ešte v oblasti kapitálových výdavkov na 2018 rozpočtuje v rámci podprogramu Rozvoj bývania na rekonštrukciu stavebných prvkov nájomných bytových domov s nižším štandardom celková suma 10 tis. € na realizáciu stavieb a ich technického zhodnotenia.

V programe **Sociálne služby** sa v časti bežných výdavkoch uvažuje na rok 2018 so zvýšením o sumu takmer 100 tis. €, pričom toto zvýšenie sa týka hlavne podprogramu Sociálne dávky – inštitút osobitného príjemcu, kde sa uvažuje s nárastom o 95 tis. € oproti odhadovanej skutočnosti za rok 2017. Nárast sa týka v minimálnej miere napr. podprogramu Prídavky na deti , kde sa uvažuje s nárastom o 2,5 tis. €, Klub dôchodcov (+ 800 €), Sociálno-právna kuratela (+1 tis. €). Inštitút osobitného príjemcu si vyžaduje veľmi vysoké pracovné zaťaženie konkrétnych zamestnancov mesta, avšak prináša svojim spôsobom aj nemalý úžitok na opačnej príjmovej časti rozpočtu, a preto túto snahu musím opakovane osobitne vyzdvihnúť. Žiaľ musím konštatovať aj tú skutočnosť, že v mnohých prípadoch je zo strany mesta už takmer nepredstaviteľné nevyužívať tento inštitút a dovoľím si prehlásiť, že ak by sa tento inštitút u nás nevyužíval, nárast pohľadávok by bol enormný. K miernym úpravám dochádza aj v ostatných podprogramoch, okrem podprogramov Rodinná politika a Zdrav.soc. služby formou dotácií z rozpočtu mesta

V rámci tohto programu sa kapitálové výdavky na rok 2017 nerozpočtujú.

V rámci programu **Podporná činnosť** sa v časti bežných výdavkov uvažuje na rok 2018 oproti roku 2017 celkovo so zvýšením o cca 74 tis. € (návrh na rok 2018 je 1 056 800 €). Zvýšenie sa týka podprogramu Podporná činnosť – správa obce o 91 400 €, zníženie sa týka podprogramu Splácanie úrokov z úveru o 17 tis. € (návrh na rok 2018 je 60 tis. €) oproti odhadovanej skutočnosti na rok 2017, pričom znižovanie výšky úrokov je vždy pozitívna správa.

Rozpočtové organizácie

Prehľad vývoja bežných výdavkov: materské školy, Základná umelecká škola, Centrum voľného času, Školské jedálne pri ZŠ, Školské kluby detí

Subjekt	2016	2017 (odhad)	2018	%	+ - 2016/2018
MŠ spolu	552 399	607 001	613 700	111,09	+ 61 301
ZUŠ	144 756	164 440	173 500	119,86	+ 28 744
CVČ	101 485	121 803	122 000	120,21	+ 20 515
ŠJ pri ZŠ	354 734	379 202	400 000	112,76	+ 45 266
ŠKD	198 953	228 200	225 200	113,19	+ 26 247

Z prehľadu je zrejmé, že najväčší nárast bežných výdavkov vo finančnom vyjadrení je pri materských školách, len pri porovnaní roku 2016 a 2017 je nárast viac ako 54 tis. EUR (v roku 2017 už MŠ s právnou subjektivitou).

V percentuálnom vyjadrení je najvyšší nárast v CVČ a ZUŠ.

Príspevkové organizácie

Prehľad vývoja príspevkov z rozpočtu mesta na bežné a kapitálové výdavky: Mestské služby mesta, Mestské kultúrne stredisko

Mestské služby mesta

€

	2016	2017 (odhad)	2018	%	+ - 2016/2018
Bežné	264 000	290 000	311 000	117,80	+ 47 000
Kapitálové	0	50 000	8 000		nevyhodnotené

Pozn. Za rok 2015 príspevok na bežné výdavky bol vo výške 247 300 €.

Mestské kultúrne stredisko

€

	2016	2017 (odhad)	2018	%	+ - 2016/2018
Bežné	86 386	109 600	117 000	135,44	+ 30 614
Kapitálové	3 680	7 200	60 000		nevyhodnotené

Pozn. za rok 2015 príspevok na bežné výdavky bol vo výške 87 100 € + štátna dotácia 14 700 €.

Z prehľadu je zrejmá požiadavka na zabezpečenie dostatočného finančného krytia potrieb a požiadaviek RO a PO.

2.2 Vývoj kapitálových výdavkov

			€
Rok	Rozpočet kapitál. výdavkov	Skutočnosť čerp. kapitál.výdavkov	% plnenia
2012	1 302 622	718 963	51,00
2013	6 561 289	847 609	12,92
2014	725 997	724 075	99,74
2015	1 204 184	1 122 654	93,23
2016	1 660 404	1 276 017	76,85
2017	1 141 092	(odhad) 618 068	
2018	935 865		
2019	200 000		
2020	80 000		

Výška odhadovaných kapitálových výdavkov na rok 2017 predstavuje sumu 618 tis. €. Na rok 2018 sa rozpočtuje suma 936 tis. € na rozvoj mesta, kde podstatnú časť týchto výdavkov tvoria kapitálové výdavky na prestavbu plážového kúpaliska Morské oko v sume cca 380 tis. € a významnú časť tvoria kapitálové výdavky na zníženie energetickej náročnosti budovy mestského úradu v sume cca 281 tis. €. Z predloženého komentára ku kapitálovým výdavkom je zrejmá reálna snaha o investovanie do existujúceho majetku mesta, ale zároveň aj snaha o realizovanie nových investičných prvkov (zberný dvor, cyklotrasa, detské ihrisko). Z predmetného dokumentu vyplýva aj to, že len samotné udržiavanie resp. rekonštrukcia už existujúcich objektov vyžaduje enormne vysoké finančné prostriedky!

Rovnako je zrejmé, že v roku 2018 sa neuvažuje s jedným mimoriadne vysoko finančne nákladným projektom, ale je snaha o realizovanie viac menších projektov. Z tohto pohľadu vidím rozpočet ako proinvestičný.

Výdavkové finančné operácie

Rok	Rozpočet výdavkových FO	Skutočnosť plnenia výdavk. FO	% plnenia
2015	109 000	115 342	105,82
2016	157 400	880 376	559,32
2017	1 344 940	1 415 567	
2018	182 665		
2019	150 000		
2020	150 000		

V roku 2017 sú výdavkové finančné operácie determinované hlavne splácaním istiny z úveru na predfinancovanie projektu pozemkových úprav, kde sa očakáva refundácia v roku 2017 (každý mesiac navyše nás stojí 1 500,- € z bežných príjmov z titulu úrokov z úveru prijatého na predfinancovanie projektu).

E. DOPLŇUJÚCE INFORMACIE

Projekt RIS.SAM

S účinnosťou od 01.01.2014 sú obce povinné poskytovať MF SR potrebné údaje o svojom hospodárení na účely zostavenia návrhu rozpočtu verejnej správy, návrhu štátneho záverečného účtu a návrhu súhrnnej výročnej správy SR. Tieto údaje poskytujú obce prostredníctvom rozpočtového informačného systému pre samosprávu RIS.SAM v správe MF. Tieto povinnosti obce sú riešené v § 12 ods. 4 a § 21d zákona č. 583/2004 Z.z.

V tejto súvislosti považujem za dôležité upriamiť pozornosť na § 14 ods. 3 Zmeny rozpočtu a rozpočtové opatrenia zákona č. 583/2004 Z.z. v zmysle ktorého po termíne 31.august príslušného roka je možné vykonávať len také zmeny rozpočtu, ktorými sa nezvýši schodok rozpočtu obce. V tomto kontexte je potrebné spomenúť aj Európsky systém účtov ESA 2010, ktorý slúži pre systematický a detailný popis ekonomiky resp. výsledku hospodárenia obce prostredníctvom kalkulačky na výpočet výsledku hospodárenia v metodike ESA 2010 (predtým ESA 95, vykonávame mesačne). Manuál ESA 2010 bol uverejnený v Úradnom vestníku ako príloha A k Nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 549/2013 a prílohu B tohto nariadenia tvorí Program zasielania údajov ESA 2010.

Štruktúra ESA 2010 je konzistentná s celosvetovými usmerneniami o národnom účtovníctve stanovenými v metodike pre systém národných účtov 2008 (SNA 2008), s výnimkou určitých rozdielov v prezentácii a vysokého stupňa presnosti niektorých pojmov ESA 2010, ktoré sa používajú na špecifické účely EÚ.

Stanovisko k stavu a vývoju dlhu mesta, k záväzkom po lehote splatnosti

Národná rada SR sa dňa 8.decembra 2011 uzniesla na ústavnom zákone č. 493/2011 o rozpočtovej zodpovednosti. Ústavný zákon nadobudol účinnosť 1.marca 2012 s výnimkou ustanovení Čl. 6 ods.3 a 4, ktoré nadobudli účinnosť 1.januára 2015.

V zmysle Čl. 6 ods. 3 citovaného ústavného zákona ak celková suma dlhu obce alebo vyššieho územného celku dosiahne 60% skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka a viac, obec alebo vyšší územný celok sú povinní zaplatiť pokutu, ktorú ukladá ministerstvo financií, a to vo výške 5 % z rozdielu medzi celkovou sumou dlhu a 60 % skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka.

Povinnosť uplatňovať ustanovenie odseku 3 sa neuplatní počas 24 mesiacov počnúc prvým dňom nasledujúcim po dni, v ktorom sa uskutočnilo ustanovujúce zasadnutie obecného zastupiteľstva alebo zastupiteľstva vyššieho územného celku, ak nebola vo voľbách ako nový starosta, nový primátor alebo nový predseda územného celku zvolená tá istá osoba, ako v predchádzajúcom volebnom období.

V nadväznosti na tento ústavný zákon bol novelizovaný zákon č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1.1.2014, ale niektoré články nadobudli účinnosť 1.1.2015 resp. 1.1.2017. Novelou sa okrem iného sprísnilo pravidlá používania návratných zdrojov financovania, podmienky zadlžovania obcí a zaviedli sa nové povinnosti pre hlavného kontrolóra. Hlavný kontrolór je od 01.01.2015 povinný sledovať počas rozpočtového roka stav a vývoj dlhu, pričom už **dosiahnutie hranice celkového dlhu 50 % skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka je povinný bezodkladne oznámiť ministerstvu financií.**

Čo sa týka celkovej sumy dlhu mesta k **31.10.2017**, jej výška je nasledovná:

1. Výška úveru OTP Banka,a.s. 1 :	1 351 828,82	€
2. OTP Banka a.s. 2 :	755 489,59	€
Spolu 1 + 2 =	2 107 318,41	€
3.OTP Banka a.s. predfinancovanie (poľné cesty) :	1 174 126,59	€
4.Výška úveru ŠFRB:	152 411,69	€
Spolu 1 až 4 :	3 433 856,69	€

Výška úveru, ktorá sa započítava do celkového dlhu: 2 107 318,41 €

(Úvery zo ŠFRB a záväzky z predfinancovania projektov EÚ sa podľa § 17 zákona č. 583/2004 Z.z. do celkovej sumy dlhu obce nezapočítavajú).

Pri výške bežných príjmov vrátane rozpočtových organizácií za rok 2016 v sume 6 728 599,50 € predstavuje výška dlhu **31,32 %** k 31.10.2017 (bez úveru ŠFRB a na predfinancovanie projektov).

Odhadovaná výška istiny úveru k 31.12.2017: 2 083 146,41 € (OTP Banka, a.s.- započítav.)

Odhadovaná výška dlhu k 31.12.2017 : 30,96 %

Pri očakávanej (odhadovanej) skutočnosti bežných príjmov vrátane RO (rozpočtované + nerozpočtované) k 31.12.2017 vo výške 7 084 238 € by odhadovaná **úverová zaťaženosť k 01.01.2018** (pri výške zostatku úveru 2 083 146,41 €) **predstavovala 29,41 %**, čo je **v podstate pokles pod hranicu 30% a je to skutočne pozitívne.**

Výpočet splátok návratných zdrojov financovania podľa § 17 ods. 6 písm. b) zákona č. 583/2004 Z.z.:

Výška BP predch. roka (2016) : 6 728 599,50 €

Výška grantov a transferov v roku 2017 (odhad): 3 214 486 €

Základňa pre výpočet: 6 728 599,50 – 3 214 486 = 3 514 113,50 €

Výška istiny a úrokov zaplatených v roku 2017 (odhad) – istina zo všetkých úverov okrem úveru na predfinancovanie projektu EÚ, úroky zo všetkých úverov vrátane úveru na predfinancovanie projektu EÚ (148 420 - istina) + (76 000 – úroky) = 224 420

Pomer BP predchádz.roka (znížené o granty a transfery) a splátok vrátane úrokov:

$224\,420 / 3\,514\,113,50 \times 100 = 6,39 \% < 25\% \text{ (odhad)}$

Rozpis istín: OTP1 - 95 412, OTP2- 49 620, ŠFRB -3 388,31,

Rozpis úrokov: OTP1 – 36 000, OTP2 – 20 400, ŠFRB – 1 600, Predfinanc. – 18 000

Z vyššie uvedeného prepočtu je zrejmé, že úverová zaťaženosť resp. celkový dlh mesta postupne klesá, avšak napriek tomu je ešte tento dlh stále pomerne vysoký. Tento pokles dlhu mesta nie je spôsobený len pravidelným splácaním úveru (čo je menšia miera), ale vo väčšej miere tento pozitívny trend ovplyvňuje nárast výšky bežných príjmov . Chcem ešte uviesť , že odhadovaný nárast bežných príjmov vrátane RO v roku 2017 oproti roku 2016 predstavuje 355 639 € (nárast BP v roku 2016 oproti roku 2015 bol vo výške 76 867 €, čo je vyčíslené z rozdielu 6 728 600 – 6 805 467).

Na základe platného znenia § 17 zákona č.583/2004 Z.z. , **už pri dosiahnutí výšky 50 % úverovej zaťažnosti vzniká starostovi obce povinnosť** predložiť obecnému zastupiteľstvu informáciu s návrhom opatrení do 15 dní od zistenia tejto skutočnosti a do 7 dní od predloženia tejto informácie zastupiteľstvu túto skutočnosť oznámiť písomne ministerstvu financií. Obecnému zastupiteľstvu zase vzniká povinnosť do 15 dní od predloženia informácie to prerokovať.

V nadväznosti na vyššie uvedené zákonné povinnosti a výšku úverovej zaťažnosti mesta chcem poznamenať, že z dôvodu zvýšenia bežných príjmov odhadovaných za rok 2017 výrazne klesne percentuálna výška dlhu mesta, čo sa však netýka samotnej výšky úverov z OTP, tie sa znižujú svojou postupnosťou formou splátok vo výške 145 032 € ročne (úver ŠFRB znížený v roku 2017 sumou 3 388,31 €) Mesto už v predchádzajúcich obdobiach vystúpilo z tzv. rizikového pásma úverovej zaťažnosti a v budúcnosti očakávam začlenenie pod hranicu 30%. Hlavným kľúčom k znižovaniu úverovej zaťažnosti mesta naďalej zostáva vzájomný súbeh zvyšovania bežných príjmov a pravidelné splácanie istiny z úverov (pri BP je už ťažké očakávať veľký nárast).

Zo svojho pohľadu verím, že zostavenie vyrovnaného rozpočtu nebude viesť ku snahe nevytvoriť za rok 2018 adekvátny prebytok. Osobne by som rada videla prebytkový rozpočet hlavne z pohľadu zabezpečenia (naakumulovania) dostatku zdrojov na financovanie resp. spolufinancovanie rozvojových projektov.

Vynikajúcim externým zdrojom finančných prostriedkov boli ako v roku 2016 tak aj v roku 2017 úspešné projekty na báze európskych fondov, získané prostriedky zo štátneho rozpočtu, čo zabezpečilo mestu rozvoj s minimálnym využitím vlastných prostriedkov. Poznamenávam, že nič v živote mesta nie je úplne zadarmo, napr. v prípade prijatia úveru na predfinancovanie projektu (aj keď s nulovou spoluúčasťou) je potrebné splácať úroky banke do času refundácie, čo samozrejme v takomto prípade každá obec rada spláca (napr. momentálne mesačne 1 500,00 €). Napriek návrhu vyrovnaného rozpočtu vidím cestu v úspešnom využívaní externých zdrojov pri vytváraní finančných rezerv resp. prebytku, ktorý je nevyhnutný pre nasledujúce roky. Napríklad účasť v úspešných projektoch je podmienená dostatočnou disponibilnou finančnou rezervou.

Aj napriek pozitívnemu vývoju výšky dlhu (čo nie je len dôsledkom splácania úverov, ale aj nárastu bežných príjmov) naďalej **dávam do pozornosti** zohľadnenie tejto skutočnosti pri každom strategickom rozhodovaní týkajúceho sa výdavkovej časti rozpočtu. Hlavne preto, že výška zvyšovania bežných príjmov bude v určitom období ohraničená možnosťami!

Čo sa týka percentuálneho vyčíslenia celkovej **výšky záväzkov po lehote splatnosti** v pomere k skutočným bežným príjmom predchádzajúceho rozpočtového roka môžem skonštatovať, že čo sa týka schopnosti uhrádzať svoje záväzky v lehote, mesto svoje rozpočtované záväzky vie uhrádzať bezproblémovo, mesto je dlhodobo solventné (výpočet podľa § 19 ods. 1 zákona č. 583/2004 Z.z.).

Prehľad vývoja záväzkov a dlhu mesta

Rok	Záväzky celkom (FIN 6-04) v Eur	Bankové úvery v Eur	Záväzky z dodávateľ. faktúr v Eur	Záväzky po lehote splatnosti v Eur	Záväzky po lehote splatnosti z BP p.r.r. v %	Celkový dlh v %
2010	3 951 914	2 498 264	1 451 895	910 520	20,72	56,86
2011	4 204 482	3 106 674	963 171	510 090	11,72	57,48
2012	3 784 377	2 650 946	989 218	204 725	4,35	55,05
2013	2 968 340	2 635 141	176 339	20 358	0,42	53,29
2014	2 851 828	2 474 622	78 395	2 451	0,04	43,10
2015	3 410 333	3 074 849	54 874	0	0	40,15
2016	3 737 396	3 284 892	165 018	0	0	32,74

Záväzky po lehote splatnosti k 31.10.2017: 0 EUR

Celkový dlh k 31.10.2017: 31,32%

Stanovisko k vývoju a k výške pohľadávok mesta

Z nižšie uvedeného prehľadu vývoja výšky pohľadávok k 30.09.2017 je zrejmé, že mesto po vytvorení opravných položiek, ktorých vymoženie je pochybné resp. nemožné, môže počítať približne s pohľadávkami vo výške 153 835 €, čo predstavuje len 36,48% z celkovej výšky pohľadávok, a to je skutočne veľmi nepriaznivé číslo. Opakovane dávam do pozornosti, že pohľadávky predstavujú majetok mesta a treba s nimi aj tak nakladať. Pri porovnaní rokov 2016 a 2015 je zrejmý pokles výšky pohľadávok o viac ako 22 tis. €, čo je pozitívne. Opakovane pripomínam rokmi overenú skutočnosť, že čím sú pohľadávky staršie, tým je vyššie riziko ich vymoženia a rovnako riziko ich premlčania. Ak má byť práca s pohľadávkami efektívna, musí byť v prvom rade promptná v aktuálnom čase a priestore.

Nadalej odporúčam maximálne sústredenie sa na efektívne vymáhanie pohľadávok a rovnako odporúčam vyvinúť maximálne úsilie pri práci s pohľadávkami s cieľom zabrániť reťazeniu nových vznikajúcich nedoplatkov resp. nárastu pohľadávok a tým sa aktívne podieľať na naplnení rozpočtovaných príjmov v roku 2018. **Z pohľadu rozpočtu je to cesta k zabezpečeniu ďalších zdrojov pre financovanie rozvoja mesta**

Prehľad vývoja výšky krátkodobých pohľadávok

Rok	Pohľadávky v Eur	Pohľadávky netto v Eur
2010	1 310 030	845 341
2011	456 418	348 381
2012	397 250	160 873
2013	401 849	148 033
2014	422 117	161 978
2015	395 722	128 926
2016	374 379	106 497
2017	421 718	153 835

(rok 2017 stav k 30.09.)

F. PROGRAMOVÝ ROZPOČET

V súlade s § 4 ods. 5 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov rozpočet obce obsahuje aj zámery a ciele, ktoré bude obec realizovať z výdavkov rozpočtu obce (to neplatí, ak obecné zastupiteľstvo obce s počtom obyvateľov do 2 000 rozhodne o neuplatňovaní programu obce).

Ukladá teda samosprávam, počnúc rozpočtom na rok 2009, uplatňovať moderné metódy tvorby rozpočtu a nové nástroje rozpočtového procesu zamerané na plnenie stanovených cieľov s dôrazom na efektívne, hospodárne, účelné a účinné vynakladanie finančných zdrojov, ktoré má mesto k dispozícii, tzv. programové rozpočtovanie.

Programový rozpočet je systém založený na plánovaní úloh a aktivít subjektov samosprávy v nadväznosti na ich priority a zapracovanie rozpočtových zdrojov do programov, s dôrazom na výsledky a efektívnosť vynakladania finančných prostriedkov.

Súčasťou návrhu rozpočtu je návrh príjmovej časti rozpočtu na roky 2018 až 2020 a návrh výdavkovej časti rozpočtu v programovom členení na roky 2018 až 2020.

Na schválenie sa predkladá 15 programov, program doprava sa nerozpočtuje, avšak z dôvodu nadväznosti na predchádzajúce roky sa v programovom rozpočte uvádza.

Informačná hodnota tohto dokumentu umožňuje plánovanie výdavkov v strednodobom časovom horizonte s možnosťou konfrontovať plány mesta so skutočnosťou a monitorovať ich plnenie.

G. ZHRNUTIE

Návrh rozpočtu mesta Tornaľa vrátane programového rozpočtu na rok 2018 a návrh viacročného rozpočtu mesta vrátane programového rozpočtu na roky 2019 - 2020 je **spracovaný v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi** - zákon č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, vyhláška Štatistického úradu SR č. 257/2014, ktorou sa vydáva štatistická klasifikácia výdavkov verejnej správy. Samotné zostavenie a spracovanie rozpočtu **po odbornej stránke hodnotím veľmi dobre.**

Návrh rozpočtu okrem iného zohľadňuje ustanovenia zákona č. 582/2004 Z.z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálny odpad a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov, zákon č. 564/2004 Z.z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 597/2003 Z.z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov a zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov. Návrh rozpočtu zohľadňuje aj interné predpisy mesta a všeobecne záväzné nariadenia mesta.

Rozpočet vidím z môjho pohľadu ako reálny, udržateľný a proinvestičný.

Z podrobnej analýzy rozpočtu je zrejmé, že hlavne pri tvorbe príjmovej časti bežného rozpočtu bola použitá **zásada opatrnosti a veľmi podrobná analýza relevantných skutočností pri prognózovaní, čo hodnotím pozitívne.** Pri kapitálovom rozpočte vidím vo veľkej miere aj uplatnenie **zásady významnosti informácií.**

V prípade rozpočtovania kapitálových výdavkov je zrejme zameranie sa na **väčší počet finančne menej nákladných projektov** s prevahou investovania do existujúceho majetku mesta. Z rozpočtu je rovnako zrejma aj snaha o zostavenie objektívne udržateľného rozpočtu ale zároveň aj rozvojového, nakoľko náklady na obsluhu mesta rastú.

Veľmi dôležitá je aj tá skutočnosť, že mesto v rozpočte neuvažuje s prijatím žiadneho bankového úveru, ale všetky svoje aktivity a projekty sa snaží vykryť z vlastných zdrojov alebo externých zdrojov formou nenávratných finančných pomoci.

Dôsledné vykrytie všetkých výdavkov v rozpočte je zárukou dobrého hospodárenia, čo mesto radí medzi spoľahlivých a solventných partnerov vo vzťahu k dodávateľom.

Zároveň však chcem opakovane apelovať na tvorbu finančnej rezervy mesta v nasledujúcich rokoch z dôvodu vytvorenia odstránenia úplnej závislosti mesta od finančnej inštitúcie (banky) pre zabezpečenie potrebnej likvidity. To, že vytváranie dostatočnej finančnej rezervy je nesmierne dôležité, ukazuje aj „zapojenie rezervného fondu“ v návrhu rozpočtu na rok 2018, hlavne ak sa jedná o rozvoj investičnej aktivity.

Dobry rozpočet je základom zabezpečenia hospodárnosti v meste, ale k tomu je **nevyhnutné zabezpečiť dôsledné dodržiavanie rozpočtovej disciplíny zo strany všetkých subjektov napojených na tento rozpočet.**

Pripomínam aj nevyhnutnosť hľadania všetkých možností potrebných k venovaniu dostatočnej pozornosti bežným výdavkom z dôvodu, že bežné výdavky sa každoročne zvyšujú a ich krytie nie je priamo úmerné nárastu bežných príjmov.

Je zrejme, že možnosti mesta dosahovať oveľa vyššie príjmy napr. z daní, prenájmov sú už veľmi oklieštené, zvyšovanie podielových daní je minimálne vzhľadom na klesajúci počet obyvateľov. K zabezpečeniu všetkých úloh mesta je možné pristupovať aj racionalizáciou výdavkov, alebo zvyšovaním príjmov formou nových zdrojov bežných príjmov resp. ich kombináciou. Zohľadnenie všetkých týchto skutočností zostáva naďalej kľúčovou úlohou v strednodobom horizonte k udržiavaniu finančnej stability mesta.

H. ZÁVER

Na základe môjho odborného stanoviska a skutočností v ňom uvedených **odporúčam Mestskému zastupiteľstvu v Tornaľi :**

Návrh rozpočtu mesta Tornaľa na rok 2018 vrátane programového rozpočtu na rok 2018 schváliť

a

návrh rozpočtu mesta Tornaľa vrátane programového rozpočtu na roky 2019 – 2020 zobrať na vedomie.

Ing. Erika Györfiová
hlavná kontrolórka mesta